

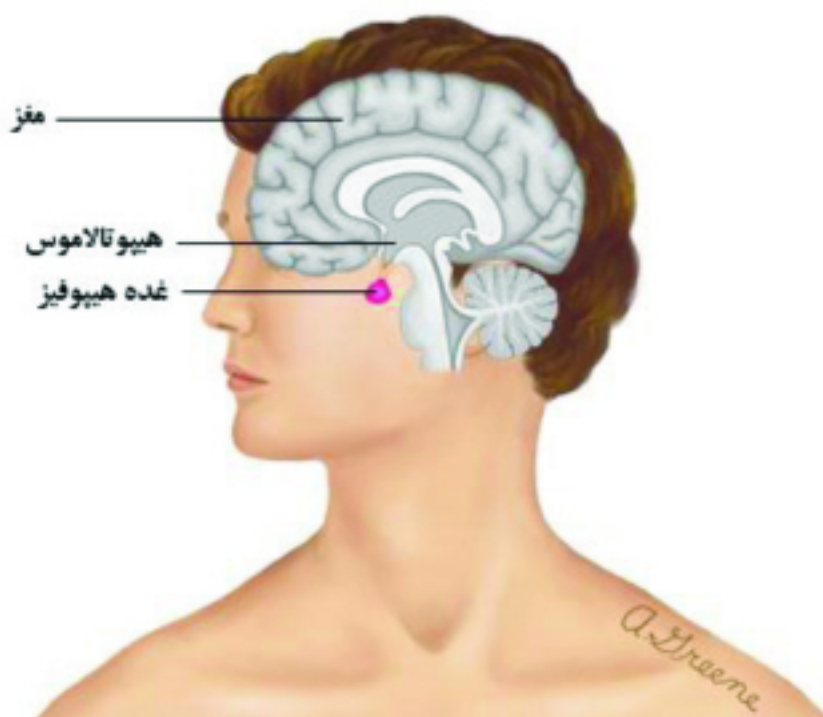
آکرومگالی (رشد بیش از حد بدن)

گرد آورنده:

دکتر مژگان کریمی فر

فوق تخصص بیماریهای غدد درون ریز و متابولیسم

آکرومگالی چیست؟ آکرومگالی بیماری است که برخی قسمت های بدن رشد می کنند و بزرگتر از حد نرمال می شوند. این بیماری در بازه زمانی طولانی و اغلب طی سالها رخ می دهد. آکرومگالی معمولاً در اثر تومور غیرسرطانی در غده هیپوفیز ایجاد می شود. غده هیپوفیز در قاعده جمجمه قرار دارد شکل یک.

شکل ۱ : غده هیپوفیز بسیاری از هورمون های بدن را می سازد که یکی از آنها، هورمون رشد است، که بدن برای رشد به آن نیاز دارد. تومور غده هیپوفیز باعث آزاد شدن بیش از حد هورمون رشد می شود.

علائم آکرومگالی چیست؟ علامت اصلی این بیماری رشد بیش از حد برخی قسمت های بدن نظیر:

سرو گردن، بینی، لب ها، گوشها و پیشانی می باشد. همچنین زبان و فک تحتانی، رشد می کنند و فاصله بین دندانها بیشتر می شود (شکل ۲ و ۳).

گلو : بافت گلو و اطراف حنجره بیش از حد طبیعی رشد می کنند. این حالت باعث صدای خشن یا اختلال تنفس در حین خواب می شوند.

دست و پا : دست و پا بزرگتر می شود و ورم می کنند.

افراد مبتلا به آکرومگالی، اغلب متوجه تنگ شدن انگشتر و کفش خودشان می شود و برخی افراد مبتلا به سندرم تونل کارپ (سندرم مجرای مچ دستی) می شوند که در چنین وضعیتی که فرد مبتلاء دچار درد یا سوزن سوزن شدن و خواب رفتن دست و انگشتان دست می شود.

- استخوانها : انتهای استخوان ها بیش از حد رشد می کنند. که باعث آسیب به غضروف (مواد لغزنده ای که روی سطح استخوان ها را می پوشانند و مانع از سایش استخوان ها روی هم می شوند) و گه گاهی باعث التهاب مفاصل می شوند.
- پوست : ممکن است ضخیم تر شود. برخی افراد همچنین دچار رشد اضافی پوست، به صورت منگوله های پوستی (Skin tag) می شوند.
- تومورها : عضلات قلب می توانند بیش از حد طبیعی رشد کنند و باعث آن شود که قلب خوب کار نکند. آکرومگالی ها ممکن است دچار فشار خون بالا شوند.
- اگر تومور غده هیپوفیز بیش از حد بزرگ شود، می تواند روی اعصاب چشم اثر کند و باعث اختلال دید شود.
- آکرومگالی همچنین باعث افزایش شانس ابتلاء به دیابت شود.

شکل ۲- در تصویر سمت چپ عکس فرد قبل از ابتلاء به آکرومگالی دیده میشود. در تصویر سمت راست همان فرد را پس از ابتلاء به بیماری می بینید. به برآمدگی برجستگی پیشانی، بزرگی لب، پهن شدن بینی و انگشتان دست وی دقت کنید.

الف

2.

3.

c

c

شکل ۳- تظاهرات بالینی آکرومگالی. از الف تا پ مربوط به تظاهرات آکرومگالی / غول آسانی (ژیگانتیسم) در دو قلوهای یکسان است. مرد ۲۲ ساله ای با غول آسانی به دلیل ترشح بیش از حد هورمون رشد در سمت چپ تصویر دیده می شود در سمت راست برادر وی که دوقلوی هم سن هستند دیده میشود. افزایش رشد قدی و پیش آمدگی آرواره پائین (تصویر الف) و بزرگی دستها (ب) و بزرگی پاها (پ) که در قل مبتلاء به بیماری دیده میشود. چنین تغییراتی از سن ۱۳ سالگی شروع شده است. (ت) افزایش فاصله بین دندانهای پیشین و پیش آمدگی آرواره در بیمار مبتلاء به آکرومگالی. (ث) بزرگی زبان (سمت چپ) و مقایسه آن با زبان طبیعی در سمت راست دیده میشود.

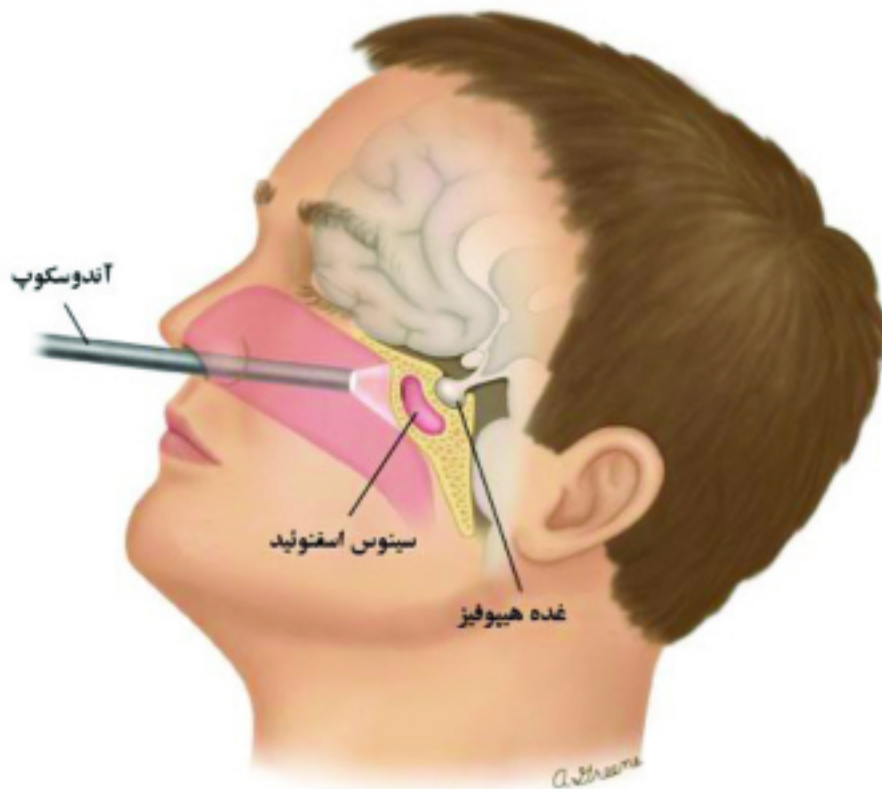
آیا تست برای تشخیص آکرومگالی وجود دارد؟ بله

معمولاً پزشک براساس ظاهر فرد به بیماری شک می کند و تست خون برای اندازه گیری هورمون رشد می دهد. این آزمایش بنام تست تحمل گلوکز نامیده می شود، که در آن نمونه خون بیمار پس از نوشیدن میزان معینی از قند محلول در آب گرفته می شود و هورمون رشد اندازه گیری می شود. در حالت طبیعی خوردن قند باعث توقف ترشح هورمون رشد می شود ولی در افراد آکرومگال پس از خوردن قند، هورمون رشد افزایش می یابد یا تغییر نمی کند.

اگر تست خون، دال بر ابتلای فرد به ترشح بیش از حد هورمون رشد باشد، پزشک دستور ام آر ای هیپوفیز و هیپوتالاموس را می دهد. (ام آر آی نوعی تصویربرداری است که درون بدن شما را نشان می دهد.) و می تواند تومور داخل هیپوفیز را نشان بدهد.

اکرومگالی چگونه درمان می شود؟

در اغلب افراد، جراحی برای برداشتن تومور هیپوفیز انجام می شود. یک جراح ماهر با برش کوچکی در داخل بینی و سپس با استفاده از وسایل خاص تومور را بر می دارد (شکل ۴)

شکل ۴- در این نوع جراحی (که به نام جراحی از طریق سینوس اسفنوئید یا **transsphenoidal surgery** معروف است)، جراح برش عمیق و کوچک داخل بینی میدهد. سپس جراح با وسایل خاصی وارد سینوس اسفنوئید می شود (سینوس اسفنوئید فضای خالی در زیر غده هیپوفیز است)

- اگر جراح بتواند آنرا کامل خارج کند، میزان هورمون رشد پس از چند ساعت به حد طبیعی برمی گردد.
- برخی نشانه های بیماری چندی ماه وقت لازم دارد تا بهتر شوند.
- داروها : برخی بیماران آکرومگالی نیاز به دریافت دارو دارند. اگر تومور شما به حدی بزرگ باشد که جراح نتواند همه آنرا خارج کند نیاز به دارو دارید معمولاً پزشک ۳ نوع دارو برای درمان آکرومگالی تجویز می کند.
- الف) داروهای تزریقی (Shots) که باعث توقف ترشح هورمون از تومور می شوند. یک نوع آن روزی ۳ بار تزریق دارد و یک نوع دارو هر ۴ هفته یکبار تزریق می شود.
 - ب) داروهایی که تاثیر هورمون رشد را بلوک می کنند، شما روزی یکبار آنرا تزریق می کنید.
 - پ) قرص ها که ترشح هورمون رشد را متوقف می کنند. این داروها معمولاً قوی تر از داروهای تزریقی نیستند. اما ممکن است مصرف آنها راحت تر باشد.
 - پرتو تابی : گاهی پزشک با پرتوتابی (Radiation) به هیپوفیز، تومور را درمان می کند که با تاباندن میزان بالای اشعه x باعث تخریب تومور می شوند. تاثیر پرتو درمانی برای کاهش سطح هورمون رشد چند سال بعد (حتی ۱۰-۲۰ سال بعد) دیده می شود. و با این حال در برخی موارد می تواند باعث درمان دائمی شود. همه این درمانها می توانند بات عوارض جانبی شوند. پزشک شما در مورد اینکه کدام درمان برای شما بهترین است نظر می دهد.

اگر بخواهم حامله بشوم چطور؟

بسیاری اثر خانم های مبتلا به آکرومگالی قادر هستند که بصورت طبیعی باردار شوند. قبل از تلاش برای بارداری، ابتدا درمورد اینکه کدام دارو در طی بارداری برای شما سالم تر است با پزشکتان مشورت کنید. شما باید در حین بارداری مرتب توسط پزشک غدد (که آکرومگالی شما را درمان می کند) در تماس باشید.

چکار کنم تا بهتر زندگی کنم؟

پزشک شما در اغلب موارد می تواند به صورت موفقیت آمیز آکرومگالی شما را درمان کند شما نیاز دارید که مرتب توسط پزشک معاینه شوید تا اگر لازم است داروهای شما را تغییر دهد.

آکرومگالی یک بیماری نادر است و باید مرتب تحت نظر باشید. اکثراً لازم است دارو تا آخر عمر مصرف شود گرچه موارد نادری هم امکان دارد که دارو قطع شود.

گرد آورنده:

دکتر مژگان کریمی فر

فوق تخصص بیماریهای غدد درون ریز و متابولیسم